

Hoofdpunten

Rapport DeCollegetafel

“Wethouders in de collegeperiode 2010-2014”

- Vier op de tien wethouders zijn tijdelijk of definitief gestopt
- Ruim 1 op de 5 wethouders kwam ten val door een politieke vertrouwensbreuk
- Er zijn 161 colleges die zonder verlies van wethouders de rit volmaken
- Het meest stabiel en politiek het meest rustigst was het in de provincie Zeeland
- Limburg was de politiek meest onrustige provincie
- In absolute aantallen hebben de meeste coalitiecrises zich voorgedaan in Limburg, Noord-Holland en Noord-Brabant.
- Na 19 maart staan er in 380 gemeenten 1320 wethoudersposten op het spel.
- Nederland heeft op dit moment 1400 wethouders, na de collegevorming van 2010 waren er 1506 wethouders.

Bij de overname van de gegevens met bronvermelding:

uit "Wethouders in de collegeperiode 2010-2014", onderzoek van DeCollegetafel, kennisplatform voor het openbaar bestuur

Tabel 1 – Wethouders: vallen, opstappen en stoppen

Na collegevorming 2010 zijn er 1506 wethouders

Politieke vertrouwensbreuk	- 317 = 21,1 %
Burgemeester	- 39 = 2,6 %
Andere politieke werkkring	- 31 = 2,1 %
Andere zakelijke werkkring	- 29 = 1,9 %
Persoonlijk	- 46 = 3,1 %
Gezondheid	- 32 = 2,1 %
Overlijden	- 9 = 0,6 %
Interim	- 4 = 0,3 %
Herindeling	- 120 = 7,9 %
Totaal:	627 wethouders tijdelijk of definitief ten val gekomen op totaal van 1506 = 41,6 procent

Definitief gestopt:

Na herindeling – 80 van de 120 = 5,3 %

De overige 40 gingen over naar het college van de fusiegemeente

Politieke breuk, geen eigen opvolging = 317 – 77 (eigen opvolging) = 240 wethouders die definitief na een politieke vertrouwensbreuk niet meer zijn teruggekeerd = 15,9 %

Toelichting:

De belangrijkste reden voor politieke vertrouwensbreuk zijn politieke conflicten met wethouder of in coalitie over budgetten en verschil van inzicht over beleid. Integriteit of vermeende belangenverstrengeling is slechts in een beperkt aantal gemeenten een reden voor een politieke vertrouwensbreuk. Stijl en wijze van optreden en communiceren is in deze collegeperiode in toenemende mate een factor geworden waardoor wethouders in problemen zijn gekomen.

Tabel 2 – Coalitiecrises

Hoeveel gemeenten hadden per provincie te maken met een coalitiecrisis?

Limburg – 11 gemeenten
Noord-Holland – 11 gemeenten
Noord-Brabant – 10 gemeenten
Gelderland – 9 gemeenten
Zuid-Holland – 8 gemeenten
Groningen – 5 gemeenten
Overijssel – 2 gemeenten
Utrecht – 2 gemeenten
Drenthe – 1 gemeente
Friesland – 0 gemeenten
Flevoland – 0 gemeenten
Zeeland – 0 gemeenten

Tabel 3 – Stabiele colleges

Hoeveel gemeenten halen zonder het verlies van wethouders de eindstreep?
(tussen haakjes de percentuele score na 2006-2010)

Zeeland - 8 op 13 gemeenten = 61,5 % (61,5 %)
Overijssel – 14 op 25 gemeenten = 56 % (36 %)
Friesland – 13 op 24 gemeenten = 54,1 % (54,8 %)
Groningen – 12 op 23 gemeenten = 52,1 % (53,8 %)
Drenthe – 6 op 12 gemeenten = 50 % (58,3 %)
Gelderland – 27 op 56 gemeenten = 48,2 % (37,5 %)
Noord-Brabant – 24 op 67 gemeenten = 35,8 % (34,3 %)
Noord-Holland – 18 op 53 gemeenten = 33,9 % (35 %)
Zuid-Holland – 23 op 65 gemeenten = 35 % (30,5 %)
Flevoland – 2 op 6 gemeenten = 33 % (16 %)
Utrecht – 7 op 26 gemeenten = 26,9 % (41,3 %)
Limburg – 7 op 33 gemeenten = 21,2 % (24,5 %)

Toelichting:

Limburg is politiek voor wethouders de meest instabiele provincie. Vier jaar geleden deed alleen Flevoland het slechter.

Utrecht is in deze collegeperiode voor wethouders een onrustige provincie. De verklaring daarvoor is het grote aantal wethouderscrises in Utrecht.

In absolute aantallen zijn Brabant, Noord-Holland en Zuid-Holland, samen met Limburg provincies met veel politieke crises. Limburg had met Roermond (integriteitskwestie-Van Rey) de meest roerige crisis en met Meerssen (zelfmoord Jo DeJong) de meest spraakmakende. Politiek zijn de verhoudingen in Limburg erg instabiel.

Zeeland is opnieuw de meest stabiele provincie. Colleges zitten daar verhoudingsgewijs dus het meeste volledig de rit uit. Wethouders blijven op hun post;

Overijssel was in de vorige collegeperiode politiek erg onrustig en in deze collegeperiode is het een stuk stabiel geworden – de reden: minder politieke conflicten;

Tabel 4 – Wethoudersposten

Na collegevorming 2010 telde Nederland 1506 wethouders

Nu telt Nederland 1400 wethouders

Reden voor dit ongekend lage aantal is:

1. Door herindeling zijn tientallen wethoudersposten vervallen;
2. In de laatste 12 maanden voor de verkiezingen zijn vertrokken of weggestuurde wethouders in veel gevallen niet meer opgevolgd.

Op 19 maart vinden er in 380 gemeenten raadsverkiezingen plaats. In deze 380 gemeenten staan er 1320 wethoudersposten op het spel.

Toelichting: Bij de vorige collegevorming verloren 685 wethouders (bijna de helft) hun zetel doordat een andere partij op het pluche kwam of doordat zij vervangen/opgevolgd zijn door een collega van hun eigen partij. Voor wethouders is de collegevorming het stormachtige slagveld achter de schermen.

OPMERKING

Voor de politieke kleur van de door politiek crises ten val gekomen wethouders, zie het onderzoek in Binnenlands Bestuur, 28 februari, over hoe de lokale partijen hun verkiezingswinst verzilverden en hoe wethouders van lokale partijen het gedaan hebben in vergelijking met de wethouders van CDA, VVD en PvdA.